

Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye Hivatalos Lapja
1914. október 8.

36853. kig.

1914. sz.

Az ázsiai kolera ellen a gyermekvédelmi közigazgatás körében való védekezés.

Valamennyi főszolgabíró és polgármester úrnak, továbbá a községi elöljáróságoknak.

A belügyminiszter úrnak f. é. 167996. számú körrendeletére (Belügyi Közlöny 51 sz) figyelmüket a magam részéről is felhívom és az abban foglaltak pontos betartását elrendelem, a főszolgabíró és a polgármester urakat pedig felhívom, hogy ezen körrendeletnek pontos betartását legszigorúbban ellenőrizze.

Budapest, 1914. október 6.

Fazekas, alispán.

36856. kig.

1914. sz.

M. Kir. miniszterelnök úr 7248. I. M. E. számú körrendelete.

A reánk kényszerített nagy mérkőzés, a melyben a magyar nemzetnek életképességéről, akaraterejéről, egész erkölcsi értékéről kell tanúbizonyságot tennie s ezzel egy jobb és szebb jövő alapjait megvetnie, fokozott kötelességeket hárít az egész vonalon az itthonmaradottakra is.

A háború szaporítja az elvégzendő munkát, fokozza a vállainkra nehezedő terheket s a munkáskezeknek, a teherbíró vállaknak nagy részét a harcmezőre szólítja el. Az egész munkát az itthonmaradottaknak kell elvégezniök, a hadrakeltek munkaerejét nekik kell pótolniok.

A rendkívüli viszonyok okozta rendkívüli feladatokkal is megbirkózni kész friss tetterővel és azzal a felemelő tudattal kell mindenkinek, minden téren helyt állnia, hogy ez a nagy erőpróba nemcsak a hadseregére, hanem az egész nemzetre vár. Akkor, csakis akkor, ha mindenkit áthat ez a felfogás, s ha mindenki kettőzött buzgalommal igyekszik a cselekedetek terén hasznossá tenni magát, fogja a magyar nemzet a gondviselés által eléje állított nagy problémát hozzá méltóan megoldani.

ALISPÁN ÚRNAK

Budapest

Különös nyomatékkaal kell érvényesülnie ennek a felfogásnak a közegészségügy terén. Orvosi karunk nagy része elvonatott rendes foglalkozásától; a polgári hivatásuknak élő itthon maradt orvosoknak száma a rendes egészségügyi szolgálatra is elégtelen, pedig a háború tetemesen fokozza a közegészségügyi szolgálat feladatait.

Bárminő fokozott buzgalommal éljen is orvosi karunk hivatásának, a közegészségügy terén, csak akkor lehetnek kielégítő állapotok, ha az egész társadalom az orvosok segítségére siet. Nem az orvost mellőző dilettáns buzgólkodás, a többé-kevésbé modernizált kuruzslás lebeg szemeim előtt. Az orvossal karöltve, az orvos vezetése alatt, az ő munkáját kiegészítve kell a társadalomnak sorompóba lépnie.

Lehetőleg minden községben, ahol elegendő számú orvos nem áll rendelkezésre, ki kell szemelni azt az egy vagy több alkalmas egyént, aki az orvos működésének támogatására vállalkozik. Ezeknek nevét közhírré kell tenni, megmondani, hogy orvos hiányában hozzájuk forduljon mindenki, akinek betege van. Nekik kell az orvossal érintkezésben állniok, tőle olyankor, amikor személyesen nem jelenhet meg a községben, levél, vagy telefonutasítást kérniök, orvosi látogatás alkalmával pedig az orvost a betegekhez elkísérniök, hogy utasításait átvehessék s azoknak megtartását, a gyógykezelés pontos teljesítését s a betegség további lefolyását felügyelhessék.

A régi magyar úrasszonyok nemes alakjai elevenednek meg szemeim előtt, akikhez orvosságért, jótanácsért a hetedik falu népe is elzarándokolt s akiknél a szakértelem hiányát sokszor pótolta a nép rendületlen bizalma s a nagyobb tekintély, amely meghagyásaikat övezte.

Ugyanezt a szolgálatot tudományosabb alapon, tehát célszerűbben, hatékonyabban hajthatja végre a jelenlegi társadalom, amely nem orvos nélkül, hanem az orvos felügyelő és végrehajtó bizalmi közege gyanánt gondozhatja betegségeiből sújtott embertársait.

Fokozott mértékben lép ez áldásos munka jelentősége járványok alkalmával előtérbe, legnagyobb mértékben pedig a kolerajárvány leküzdésekor.

E járványnak borzalmas volta kizárólag a társadalom hanyagságában, ijedtségében s az óvintézkedések elmulasztásában rejlik. Amilyen szertelen pusztításokat okozhat ott, ahol emberi értelem és emberi akarat útját nem állja, céltudatos működéssel épen olyan feltétlenül megzabolázható.

Nincs egyetlen járvány sem, amelynél olyan biztos hatással s olyan könnyen lehetne fertőtleníteni.

Tisztaság, ivó és folyóvizeknek fertőzéstől való megóvása, a beteg testből eltávolodó kóros anyagoknak azonnali fertőtlenítése a fődolog. Kellő mennyiségű mész és nyers korból, lelkiismeretes pontosság, a közönséget felvilágosító, annak bátorságát visszaadó, bizalmat megnyerő felügyelet biztosan a célhoz vezet.

Életbevágó fontossággal bír tehát, hogy minden kolerától fenyegetett községben a hatóság a helyi viszonyok szerint a lakosság alkalmas tagjainak bevonásával alakítsa meg az 1876: XIV. tc. 151. §-ában elrendelt járványbizottságot s ekként szervezze a védekezést.

E védekezés sikerét leginkább az biztosítja, hogy lehetőleg nyomban jelezzék, gyógykezeltesse magát és egyúttal felügyelet alá kerüljön minden koleragyánús beteg úgy, hogy minden belőle eltávolodó fertőző anyag azonnal desinfectio alá kerüljön.

A kórházkérdés elintézésénél is ez a szempont legyen irányadó.

Faluhelyen is kell kolerakórházat állítani. De gyakorlati tapasztalatok alapján a legnyomatékosabban azt ajánlom, hogy minden olyan helyen, ahol a modern higiénia szempontjának megfelelő s a beteg gyógyítására garanciákat nyújtó kórházat felállítani nem lehet, csak azt a beteget vigyék kórházba, aki eltitkolta baját, vagy akinél a desinticiálálás keresztülvitele másként lehetetlennek bizonyul.

A falusi kolerakórházak nagy részének berendezése ugyanis szükségképpen olyan, hogy érthető ijedelmet okoz mindenkinben az oda beszállíttatás gondolata. Ha tehát köztudomásra jut, hogy minden koleragyánús ember ezekbe a kórházakba kerül, természetesen titkolni fogja mindenki baját s rejtekhelyeken fogja magát vonzolni mindaddig, amíg teljesen le nem veszi lábáról a ragály. Ezzel pedig nemcsak saját életét veszélyezteti, hanem az egész lakosságét is, mert betegségének egész titokban tartott időszakában ellenőrizhetetlenül szórja el a fertőző anyagot.

Célszerű megoldásnak az látszik tehát, ha köztudomásra jut, hogy feltétlenül kórházba kerül, aki eltitkolja a bajt, vagy nem hajtja végre a fertőtlenítő intézkedéseket. Az ellenben, aki a legkisebb gyöngékedésre nyomban jelentkezik és pontosan fertőtleníti, házi ápolásban hagyható.

Ezzel elérjük azt, hogy mindenki sietni fog a jelentkezéssel s a fertőtlenítésben is segédkezet fog nyújtani, tudva azt, hogy a kórházbaszállítást az által kerüli el.

Maga a fertőtlenítés konstatált betegnél igen egyszerű. Ágyba kell fektetni, szigorúan megtiltani, hogy szobáját elhagyja s valamely csuprot bocsátani rendelkezésére, amelybe megfelelő mennyiségű mész töltendő. Használat után a csupor tartalmát azonnal egy egy

szintén mésszel és nyers karbolla bőven deszficiált emésztő gödörbe kell tölteni s a amennyiben a beteg ágyát, ruházatát és a földet is beszennyezte volna, azt is nyomban fertőtleníteni.

A család tagjait lehetőséghez képest kell a betegtől elkülöníteni. Mindenesetre gondosan kell megmagyarázni mindenkinek, hogy a fertőzés csak a szájon keresztül történhetvén, kezünknek és az élelmiszereknek tisztántartására a legnagyobb gondot fordítsák s általában az adott utasításokat pontosan hajtsák végre. Idegeneket természetesen szigorúan távol kell tartani a beteg szobájától s lehetőleg az egész udvartól. Arról ellenben gondoskodni kell, hogy a beteg egy vagy több családtagja részéről megfelelő ápolásban részesüljön.

Ezek mindmeggannyi olyan teendők, amelyeknek elrendelését és felügyeletét minden értelmes ember kifogástalanul elláthatja. Kellő orvosi utasítás és bevezetés mellett reábízhatjuk a társadalom értelmes tagjaira bizonyos gyógyszerek alkalmazását úgy, hogy mindenütt, ahol gyáván vagy értelmetlenül el nem zárkozik a társadalom a reáharuló feladatok teljesítése elől, győzelmesen fogunk a kolera veszélyeivel megküzdeni.

Fentiek alapján azzal a felhívással fordulok alispán úrhoz, hogy a társadalomnak ezt a segítő közreműködését tettekelteni szíveskedjék. Nem valamely kormányrendelet bürokratikus sablonos végrehajtásáról, hanem életbevágó fontosságú akció megindításáról van szó. E munkában vesse latba egész egyéniségét, s mint a törvényhatóság bizalmának letéteményese, e bizalom nyújtotta erővel hozza mozgásba a lelkeket.

Ahol a háborúval kapcsolatos különböző segély akciók intézésére helyi bizottságok alakultak, ezen egészségügyi munkát is legcélszerűbben ezek a bizottságok intézhetik. Az Orsz. Segélybizottság Népgondozó Osztálya buzdítással irányítással és tettel teljes erővel e cél rendelkezésre áll. Ahol lehet, fel kell használni a meglevő kereteket, összhangba kell hozni ezt a magyar társadalomnak a háborúval kapcsolatos egész segélyakciójával, de bárminő forma mellett biztosítani kell a főcél, t. i. azt, hogy lehetőleg minden községben megfelelő emberek álljanak ez ügy szolgálatába.

Leiratom közzététele mellett utasítsa az elsőfokú hatóságokat, hogy a rendelkezésre álló orvosok és helyi bizottságok bevonásával haladéktalanul létesítsék, ahol csak lehetséges, ezt a társadalmi egészségügyi szolgálatot.

Egyidejűleg felhívom alispán urat arra is, hogy mindenütt, ahol a kolera megállapított, vagy annak veszélye közeleg, megfelelő mennyiségű méssz és fertőtlenítő szer készentartásáról gondoskodjék.

Ezen rendeletemet a belügyminiszter úrral egyetértőleg adom ki, akinek a közegészségügyi intézése körüli hatáskörét természetsszerűleg érinteni nem kívánom. A

közegészségügyi szolgálat, a kolera elleni védekezés további kérdéseiben őt illeti az intézkedési joga, s erre vonatkozó felterjesztéseket és jelentéseket ő hozzá szíveskedjék intézni.

Ezen felhívást azonban az ügyfontosságára s a háborúval kapcsolatos társadalmi akcióval szoros összefüggésre való tekintettel az egész kormány nevében én kívántam alispán úrhoz intézni, különös tanujelét óhajtván ezzel is adni annak a nagy fontosságnak, amelyet a kormány ezen ügynek s általában a társadalmat közreműködésre, cselekvésre keltő egész akciónak tulajdonit.

Egész bizalommal várom el alispán úrtól, hogy a buzgalom, kötelességtudás, pontosság s ahol kell a járvánnyal való bátor szembenézés terén is jó példával fog előljárni.

Budapest, 1914. évi október hó 1-én.

Tisza

A községek előljáróságát felhívom, hogy ezen körrendeletet a képviselőtestületi gyűlésen olvassák fel és ha a községben van községi, és körorvos, úgy az illető községi – körorvos a helyi viszonyokhoz képest ezen körrendeletet még saját tapasztalatával egészítse ki és a képviselőtestület által hozott határozatot a lakossággal közöljék dobszóval és falragaszokkal. A község képviselő testülete kérje fel a helybeli tanítókat is, hogy vasárnaponként ezen körrendeletet ismertessék a lakossággal, az orvosok pedig szinte megfelelő módon és helyen tartsanak népszerű előadásokat,

A főszolgabíró és polgármester urakat pedig felhívom, intézkedjenek, hogy ezen körrendelet tartalmát a helyi lapok is vegyék fel: mert ezáltal számos tudomást szereznek ezen körrendelet tartalmáról.

Egyben közlöm, hogy a mai postával hasonló iktató szám alatt kiadom a „Tudnivalók a koleráról” szóló népszerű útmutatást.

Ennek a tartalma is a legkiterjedtebb módon a közönség tudomására hozandó, mert a cél az, hogy a kolera elleni védekezés módja minden lakos által megismertessék, mert csak azután várhatjuk azt, hogy a hatóság munkáját a kívánt siker koronázza.

Budapesten, 1914. évi október hó 7-én.